

Б.К. ГАЛАС
(Ужгород)

**УКРАЇНСЬКА ЛЕКСИКА,
ПОЗНАЧЕНА ЗАХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКИМ ВПЛИВОМ,
У ЗАПИСАХ Я. ГОЛОВАЦЬКОГО**

УДК 811.161.2'374(09) "18/19"

Галас Б.К. Українська лексика, позначена західнослов'янським впливом, у записах Я. Головацького; 12 сторінок; кількість бібліографічних джерел – 6; мова українська.

Анотація. У статті публікуються тексти трьох записаних Я. Головацьким на Закарпатті пісень з ознаками словацького мовного впливу. Демонструється користь рукописного українсько-російського словника Я. Головацького для виявлення і пояснення українських слів західнослов'янського походження і слів, засвоєних через посередництво західнослов'янських мов, у тому числі словацької.

Ключові слова: Я. Головацький, закарпатські народні пісні, словник української мови, рукописна лексикографія, іншомовні запозичення, словакізми, полонізми.

У спадщині Я.Ф. Головацького (1814–1888) привертають увагу маловивчені матеріали, на основі яких сучасні дослідники могли б ширше оперувати фактами про західнослов'янські, зокрема й словацькі, впливи на українську мову. Наприклад, у відділі рукописних фондів Інституту літератури ім. Т. Шевченка НАНУ зберігається аркуш із власноручно записаними Я. Головацьким на Закарпатті трьома пісненими текстами (ф. 99, № 195/4316, арк. 310–310 зв.):

(Изъ Хуста, городка Мармар[ошской] столицы)

1.
Ой дѣвчата чуєте,
Де на траву пуйдете;
А я пуйду из вами,
Накошу вам отавы,
Наши кравы яловы
Дают млеко без травы.

2.
Ой Анничко що тото,
Што ти личко побито;

Мамка єго побила,
Жем шугая¹ любила.

3.
Боже, Боже з вусокосте²,
Розлучивес двѣ любосте.
Двѣ любосте, двѣ сердинка,
Любилися вуд малинка.

Кохалися, любилися,
А люде не знали,
Розыйшлися, розтеклися
Аки чорна хмара.

У цих записах неважко помітити риси, які не можна кваліфікувати як типово східнослов'янські: *наши кравы, дают млеко, мамка єго побила, жем любила, аки хмара*. Ці риси разом із ширшим лексичним наповненням, фонетичними особливостями, які описав Я. Головацький, спонукають до думки, що його респондент не був уродженцем Хуста чи Хустщини, а походив із території тісних контактів словацького й українського етносів, і всі три пісні – із зони паралельного побутування популярних у давнину зразків словацького і українського пісенного фольклору.

Заслуговує на окрему увагу коментар Я. Головацького, у якому слово *шугай* він обгрунтовано виводить із словацького *šuhaj*. Асоціація виразу *шварный шугай* із “красный молодец” також доречно, а згадка князя *Шварна Даниловича* в цьому зв'язку вимагає додаткового вивчення. Пор.: *шугай* ‘хлопець, юнак’ – чесь. *šohaj, šuhaj*, слц. *šuhaj* ‘тс.’ – запозичення зі словацької мови; слц. *šuhaj* ‘хлопець, юнак’ < уг. *suhanc* ‘підліток; парубок; хлопчак; вуличний хлопчисько’, що виникло з давнішої форми *suhančár* ‘швейцарець’, запозич. з нім. мови: н. бавар.-австр. *Schweinzer*, нім. *Schweizer* ‘тс.’; в угорській мові розвиток значення мав бути такий: ‘швейцарець’ > ‘найманий солдат, ландкнехт’ > ‘хлопець, парубок’ > ‘хлопчак, вуличний хлопчисько’ (ЕСУМ VI 485–486); *шварный* ‘моторний [Грінченко]; свіжий, приємний [Верхратський] [Лемки]’; *шворный* ‘моторний’ – поль. *szwary, swary, śwary, świarly* ‘гарний; хвацький, жвавий’, чесь. *švarný* ‘стрункий, гарний’ – запозичення з польської або словацької мови [у нашому випадку зі словацької – Б. Г.] < псл. (зах.) **svarъnъ(jь)* ‘чистий; стрункий; гарний, добрий; бадьорий’ (ЕСУМ VI 395).

¹ **Шугай** – слов. *šuhaj*, молодець, милий – **шварный шугай**, красный молодець. Это слово припоминает намъ имя нашего древняго князя **Шварна** Даниловича, единствннаго того имени в цѣлой русской исторіи [примітка Я. Головацького].

² Как бы = вуѣсокосте, вуѣбити, ср. ж. [примітка Я. Головацького].

Із біографії Я. Головацького відомо, що він здійснив принаймні дві етнографічні експедиції територією історичного Закарпаття. І. Вагилевич, який працював над створенням словників української мови (“Словарь языка южно-русского” та “Іdyotykon”, залишилися в рукопису) просив свого побратима (з Руської Трійці) поділитися лексикографічними записами, зробленими на Закарпатті. Як словникар Я. Головацький відзначився тим, що підготував, за попередньою домовленістю з Російською академією наук, зокрема з І. Срезневським, два рукописні доповнення (1857, 1859) до надрукованої частини (А–З) “Словаря малорусскаго нарѣчія” О. Афанасьєва-Чужбинського (1855). Ці доповнення (близько 10 000 статей) під назвою “Матеріали для словаря Малорусскаго нарѣчія, собранія въ Галиціи и въ Сѣверовосточной Венгріи Яковомъ Федоровичемъ Головацкимъ” уперше були опубліковані як цінна лексикографічна пам’ятка в 1982 році в Словаччині (Головацький). Й. Дзенделівський у своїх спостереженнях звернув увагу на два словакізми: *гушпенина* ‘студень’ (< слц. *huspenina* id.) (DZ 206); пор.: студень – *huspenina*, *as-pik* (PCC 622); *жовтовлаць* ‘русявий, белокурый’ (пор. слц. *žltovlasý, žltovláski, Žltovlaska*) (DZ 207). PCC до *русявий, белокурый* не подає таких відповідників.

За словником Я. Головацького можна окреслити значно ширші горизонти західнослов’янських, передусім словацьких, впливів на лексику української мови, зокрема в тих випадках, коли зафіксовані Я. Головацьким слова супроводжуються ремарками – територіальною прив’язкою до історичного Закарпаття, ареалів взаємодії діалектів української і словацької мов. Шкода, що словник Я. Головацького не було враховано упорядниками ЕСУМа протягом усього досить тривалого періоду підготовки й видання цього словника. Подаємо нижче спостереження над лексикографічними матеріалами Я. Головацького, у яких вбачаємо західнослов’янський вплив, у зіставленні з даними ЕСУМа та інших джерел.

бамбурка (Сян., Яс.) ‘картофель’, *бамб[у]ріньє* ‘картофельная трава’ (Яс., Сян.), *бамбурковый* ‘картофельный’ (Головацький 359); ЕСУМ таких слів (варіантів) не фіксує; найближчий зв’язок можна вбачати зі словацьким і польським *bandurka*, прямиий відповідник якого Я. Головацький теж фіксує: *бандурка* 1) ум[еньшительное] сл[ово] **бандура** [= ‘бандура’, ‘балалайка’]; 2) (Яс., Сян., Шар., Зем.) ‘картофель’ (Головацький 359); пор.: *бандура, бандурка* – запозичення з польської і словацької мов; поль. *bandurki*, слц. *bandurka* ‘картопля’, як і чесь. *bandor, bandur, brambor* ‘тс.’, пов’язані з назвою німецької землі Brandenburg (ЕСУМ I 133).

батья (Марм., Верх., Угоч.) ‘дядя’ (Головацький 361); пор. слц. *bat’ko* fam. ‘дядько, дядя’ (Бунганич 50); слц. *bát’a* ‘дядько; [батько; старший брат]’, чесь. *bát’a* – звертання до простакуватого чоловіка (ЕСУМ I 152).

бáча (Мар., Верх., Зем., Шар.) ‘овчарській старшина’ (Головацький 362); пор.: *бача* ‘старший вівчар’ [Верхратський] [Лемки]; – очевидно, запозичення зі словацької мови; слц. *bača* ‘тс.’; із словацької ж поль. *baca, bacza*, чеськ. *bača*, уг. *bacsá* (ЕСУМ I 154).

бáчкорь ‘лапоть’, *бáчкорошь* (Марм., Верх.) ‘лапотникъ’ (Головацький 362); пор.: слц. *bačkora* ‘черевичок’ – запозич. з уг. мови; уг. *boczkor* ‘постіл, личак’, етимологічно неясне [у статті **бoчкóри**, мн. ‘вид шкіряного взуття, постолі’: укр. діал. *боцькори, бошкóри* ‘тс.’ – поль. *bečkor* ‘пантофля, хатня туфля; просторе і незграбне взуття’, *boczkor* ‘тс.’, чеське *bačkora* ‘черевичок’] (ЕСУМ I 240).

бeсáги (Кол., Стан., Стрый., Марм.) ‘сумка, котомка, м’яшокъ съ посреднимъ распоромъ’ (Головацький 364); пор.: *bésági* ‘сакви’ – поль. *biesagi, bisahu*, очевидно, через польське і, далі, чеське посередництво запозичено з латинської мови (ЕСУМ I 176).

бóжканье (Шар., Зол., Ужг.) т. ч. *босканье; бóжкати* ‘цѣловать, лобзать’, *бóжкаться* ‘цѣловаться’; *бóсканье* (Шар., Зем.) ‘лобзание’, *бóскати* = *бóжкати* (Головацький 369, 370, 371); пор.: слц. *bozk* ‘поцілунок’, *bozkávat* ‘цілувати’, *bozkávat’ sa* ‘цілуватися’ (Бунганич 58).

брацыйшокъ ‘простый монахъ въ католическихъ монастыряхъ’ (Головацький 372); пор.: поль. *braciszek* ‘послушник’ (ПРС 45); слц. *novic* ‘тс.’ (PCC 444).

бревeрія ‘шумъ, крикъ, драка’ (Головацький 372); пор.: *бревeрія* ‘супе-речка; сварка, чвари’, *броварія* ‘сварка, бійка, галас’ – запозичення з поль. мови; поль. *breweria* ‘галас; бешкет, скандал’, ‘безшабашне юнацтво’, пов’яз. з *bravo* ‘енергійний, діловий; відважний’, до якого зводиться й укр. *бравий* (ЕСУМ I 250).

брeскiя (Тар., Зол., Ужгор.) ‘персиковое дерево, персикъ’ (Головацький 373); пор. слц. *broškyňa* ‘персик’ (PCC 395); ЕСУМ у статті [**бросква**]: *брeскiя* ‘персик; абрикос’ у зіставленні з поль. *brzoskwinia, brzoskiew, broskiew, broskinia* (з XV ст.), слц. *broskva, broskiev*, чеські *broskiev, broskvoň*, ст. *břeskev, breskev*, слн. *bréskev, bréskva* – з коментарем: запозичення з середньолатинської мови (у східнослов’янській мові в основному через польське посередництво); слат. *pers(i)ca* ‘персик’; згодом у польській (як і в чеській) мові форми з основою *bresk-* змішалися з *brosky* (*broskiew, brzoskiew*) ‘капустат’ (від лат. *brass(i)ca* ‘тс.’); українські форми на *бре-*, очевидно, пов’язані з чеськ. ст. *břeskev*; форма *боросквá* – з уг. *barack* ‘абрикоса’ (ЕСУМ I 263).

брытань ‘мордашка, большая собака’ (Головацький 374); пор.: *британ* ‘бульдог, порода великих собак’, [старе] *британами* (ор. в. мн., 1728); бр. *брытан* – очевидно, запозичення з поль. мови *brytan* (із XVII ст.) ‘тс.’, утворене від географічної назви *Brytania* (ЕСУМ I 259).

бретна́ль ‘желѣзный гвоздь’ (Головацький 373); пор.: *бретна́ль* (заст.) ‘даховий цвях, костиль, цвях’ – запоз. з поль. мови; поль. *bretnal*, *bratnal*, що з нім. *Bréitnagel* < *Brett* ‘дошка’ (вар. *Bord* ‘борт’) і *Nágel* ‘цвях’, спорідненого з лат. *ungula* ‘кіготь, копито’, лит. *naga* ‘копито’ (ЕСУМ I 253).

бу́кса (Шар., Зем.) ‘ящикъ, ларець’ (Головацький 375); пор. слц. *buksa* ‘жерстяна шкатулка, коробочка, копилка’ – запоз. через польське і рос. посередництво з нім. мови: нвн. *Büchse* ‘бу́кса, втулка, бляшанка, банка (для збирання грошей)’ (ЕСУМ I 288) • *бў́кша* ‘желѣзный обручъ во внутри колеса, втулокъ’ (Головацький 375); *бў́кша* ‘дерев’яна або залізна втулка в колеса; обруч, обідок’, *бу́ки*, *бў́кша* – давнє запозичення з нім. мови; нвн. *Büchse* ‘втулка бу́кса’ є тим самим словом, яке пізніше було запозичене в російську і українську мови в вигляді *бў́кса*; польське посередництво для всіх форм не доведене (ЕСУМ I 288).

бў́хта ‘родъ пирожного’ (Головацький 377); пор.: *buchta* ‘пиріг з начинкою’ (Бунганич 61); *бу́хт* ‘вид печива’, *бў́хта*, *бу́хтáвка* – поль., чеське, слц. *buchta* ‘тс.’ (ЕСУМ I 312).

вайце́, *вайцо́* (Шар., Земп.) ‘яйцо’, *вайча́къ* (Шар., Земп.) ‘бранное слово, говорятъ мущинамъ’ (Головацький 380); пор. слц. *vajce* 1) (каґасіє, слєраґіє, ко́рутнаґіє, рѣ́тросіє) і біол. ‘яйце’, 2) anat. обуч. v мп.ґ. [*vajcia*] ‘яйця’ (Бунганич 563); *ва́йка* (мн.) ‘яйця’ Ж[елехівський] – запозичення з словацької мови; слц. *vajko* ‘яечко’, *vajce* ‘яйце’, як і чеське *vejce* ‘тс.’, *vajíčko* ‘яечко’, споріднені з укр. *яйце́* (ЕСУМ I 320).

ваковати, *вакува́ти*, *ваку́ю*, *-еиш* 1) ‘быть празднымъ, незанятимъ (говорится о мѣстахъ, чинахъ)’, 2) ‘быть въ бездѣйстви́и’: *Вчѣраки дощъ ишювъ, то цѣ́лый день во́лы ваковáли*’ (Головацький 380); пор.: *вакува́ти* ‘бути бездіяльним; залишатись необробленим (про поле); гаяти час, нічого не робити’, *вакува́тися* ‘залишатись необробленим’, ст. *ваковати* (XVI ст.), *ваковатися* (XVIII ст.), *ваковный* (XVI ст.) – очевидно, запозичення з польської мови; поль. *wakować* ‘бути вільним’ < лат. *vacare* ‘бути вільним пустим’ (ЕСУМ I 322).

ванько́шь, *ванку́шь*, род. *ванку́ша* (Венгр.) ‘подушка’ (Головацький 382); пор. слц. *vankúš* 1) (*poduška*) ‘подушка’, 2) (*perinka pre dojča*) ‘конвѣрт’ (Бунганич 564).

ванту́хъ 1) ‘хрящевой мѣшокъ съ волной, шерстью’, 2) ‘пузо, чрево’, 3) ‘пузатый, тяжелый челювѣкъ’ (Головацький 382); пор.: *ванту́хъ* ‘тюк, мішок, лантух; живіт; грубе полотно’, *вантюх* ‘тс.’, *вантухъ* ‘лантух’ (1545) – пов’язується з поль. *wantuch* (*wantuch*) ‘грубе полотно’, чесь. *vantuch* ‘великий мішок; пузо’, загальноприйнятої етимології не має; припускається проникнення в українську мову через польську з німецької – результат видозміни форми *лантух* (поль. *lantuch*) ‘тс.’ або стягнена форма нім. *Wágentuch* ‘полотно для воза’ (ЕСУМ I 329).

ванчóсь, мн. *ванчóсы* ‘дубовія дощечки, драниці, употребляемія бо-
чарями’ (Головацький 382); пор.: *vánchos* ‘дерево на клепки’ [Яворницький],
[старе] ‘дерево, з трьох боків оброблене, а з четвертого покрите корою;
дошка на клепку; клепка’ (1550), рос. *vánches* ‘дубовий брус для суднобуду-
вання’, поль. *wanczas* (*wańczas*) ‘оброблене дерево; клепки’ – українське сло-
во виводять через польське посередництво від нім. *Wagenschoss* ‘панельна
дошка’, що включає *Wagen* ‘віз, екіпаж’ і *Schoss* ‘паросток, гілка’ (ЕСУМ I
329); *клéпка* ‘кожна з опуклих дощечок, з яких складається діжа, бочка і под.’
(ЕСУМ II 459).

велéбный 1) (Краин., Верх., Венг.) ‘его преподобіе, титло священника’,
2) (Гал.) ‘(насмѣшливо) ничтожный, негодный’, *велебнóсть* ‘преподобіе’ (Го-
ловацький 392); пор.: arch. (v oslovení kňaza) *velebný pán* ‘ваше преподобіе’,
velebnost ‘величність’ (Бунганич 567), *велéбный* ‘достойний, гідний: препо-
добний’ [Желехівський], *велéбіє* ‘преподобіе’, *велéбіти* (заст.) ‘величати’ [Бі-
лецький-Носенко] – запозичення з польської мови; поль. *wielebny* ‘преподо-
бний’, як і чесь. та слц. *velebný* ‘величний, преподобний’, сягає псл. **velěbъ*
‘великий’ (ЕСУМ I 345).

вélькій, вéкшій, ветшій; найвекшій, найвѣтшій (Краин., Венг., Сян.) –
т. что *велікій, болъшій, найбільшій*: *Парóбцы, парóбцы, вѣлька гáньба на*
васъ, Повязáли дѣвчя, повѣдають же про васъ. Пѣсн. нар. Сян. окр. (Го-
ловацький 392); і форми прикметників, і рядки з тексту народної пісні засвідчу-
ють їх походження зі словацько-української етнічної межі; пор. іще *вѣнкшій,*
вѣнкшій (Жолк., Перем.) ‘більше, більший’, *вѣнци* (Жолк., Перем.) ‘більше,
болѣе’ (Головацький 392) – виразні запозичення з польської мови, на відміну
від *вѣчей* (Земпл.) ‘уравн. ст. много; більше’ (Головацький 396) із словацько-
українського етнічного порубіжжя.

Венгѣрка, Вѣнгеръ, мн. *Вѣнгры* 1) ‘Венгѣрцы’, 2) ‘Вѣнгрія’, 3) ‘угри, ко-
роста у свиней’, *венгровáтый* – т. ч. *угровáтый* (Головацький 392) – слова, не
характерні для Закарпаття (полонізми); пор.: *венгѣрець, вѣнгеръ, венгѣрка* (в
т. ч. ‘танок; куртка; слива’) – запозичення з поль. мови: *Węgień, Węgrzyn*, їм
закономірно відповідає укр. *угр, угóрець* (ЕСУМ I 348), у закарпатських го-
вірках *мáдяр*; пор. іще поль. *wągru* – рос. 1) мед. ‘угри’ (*zaskurniki*), 2) зоол.
‘финки, финны’ (ПРС 680).

вечь (Земпл.) ‘вещь’ (Головацький 397); пор. слц. *ves* ‘річ’, ‘справа’, ‘діло’
(Бунганич 566).

власы (Венг., Краин., Сян.) ‘волосье’: *Въ Сяноку, Въ Сяно́ку, на бубень*
вдáрили, Сяно́ци вояцы зъ мѣста вѣступили. Та и мѡй милѣнькій съ нѣма
выступѣе, Егѡ жѡвты власы вѣтеръ розтрѣпуе. Егѡ жѡвты власы плѣчи
закрываютъ, Мой чѡрны очи слѣзы заливаютъ. Пѣсн. нар. Сян. окр. (Голо-

вацький 405–406). Сумнів викликають окремі наголоси, які аж ніяк не підтримують пісенний ритм, характерний для лемківського фольклору (із словацькими і польськими нашаруваннями).

влоніть, влоні (Сян., Венг., Краин.) нар. ‘въ прошлый годъ’ (Головацький 406); пор.: *лони* ‘минулого року’ [Желехівський], *лінський* ‘минулорічний’ [Верхратський] [Лемки]; рос. *лоні*, бр. *лони, лани*, др. *лони*, поль. *loni*, чесь. *loni, vloni*, слц. *vlani, lani, loni* – із псл. **olni* < **olnei* ‘іншим разом; у минулому році’ (ЕСУМ III 285).

внетъ, внетъ (Пер., Жолк., Львов.) нар. ‘тотчасъ, вскорѣ’ (Головацький 408); пор. поль. *wnet* ‘соро, сейчас’, ‘сразу (же)’ (ПРС 694).

виіткій (Сян., Краин., Верх.) ‘весь’, *виітко* ‘все’: *Я дѣ собѣ заспѣваю, та ще защебѣчу, А якъ я ся постарѣю, я виітко замѣчу*. Пѣсн. нар. Верх., Венг.; пор.: поль. *wszystek* ‘весь’, *wszystko* ‘всѣ’ (ПРС 702), слц. *všetok* ‘весь, увесь’, *všetko* ‘усе’ (Бунганич 581); *виіткій* ‘весь’ Ж[елехівський], *виіток, виіткій* [Верхратський], [старе] *вшитокъ* (XVII ст.) – запозичення з польської і словацької мов (ЕСУМ I 441).

Спадщина Я. Головацького, що включає цінні фольклорні і лексикографічні матеріали, може служити благодатним матеріалом для зіставного вивчення української і словацької мов, з’ясування впливів словацької народної мови на мову носіїв південнокарпатських українських говорів.

Лексикографічні матеріали Я. Головацького, що не ввійшли, як і багато інших (великих і малих) рукописних словників, у джерельну базу “Етимологічного словника української мови” (ЕСУМ) в семи томах, дозволяють внести корективи й доповнення не лише у фактологічну частину ЕСУМа, а й у пояснювальну, де мало представлені міркування про можливий шлях західнослов’янських впливів через словацьку мову.

Ужиті ремарки в поясненні Я. Головацького

Венг., Венгр. – Венгрія, Угорщина

Верх. – Верховина; Верховинці, жителі самихъ вершинъ Карпатських Стрийського округу в Галиції, Берегской и восточной части Марморошовой столицъ [в Венгрії]

Зем., Земп., Земпл. – Земненская или Земпленская столица [в Венгрії]

Зол. – Золочевській округъ в Галиції

Кол. – Коломыйській округъ в Галиції

Краин. – Краина Венгерская [північна Земплинщина: від Гуменного на північ, північний схід та схід до кордону з Галичиною]

Марм. – Марморошова столица в Венгрії

Стан. – Станиславській округъ в Галиції

Стрий. – Стрийській округъ в Галиції

Сян. – Сяноцкій округъ [въ Галиціи]
 Тар. – Тарнопольскій округъ въ Галиціи
 Угоч. – Угочская столица въ Венгріи
 Ужг., Ужгор. – Ужгородская или Унгварская столица въ Венгріи
 Шар. – [Шаришская столица въ Венгріи]
 Яс. – [Ясьльскій округъ въ Галиціи]

Умовні скорочення назв джерел

Бунганич – Бунганич П. Словацько-український словник. – Братислава, 1985. – 675 с.
 Головацький – Матеріали для словаря Малорусскаго нарѣчя, собранн्या въ Галиціи и въ Сѣверовосточной Венгріи Яковомъ Федоровичемъ Головацкимъ // Науковий збірник Музею української культури у Свиднику. – № 10. – Пряшів, 1982. – С. 351–612.
 ЕСУМ – Етимологічний словник української мови: У 7 т. – Т. 1–6. – К.: Наук. думка, 1982–2012.
 ПРС – Стыпула Р., Ковалева Г. Польско-русский словарь. – Москва – Варшава, 1975. – 840. с.
 РРС – Русско-словацкий словарь / В. Доротьякова, М. Филкусова, Д. Коллар и др. – М. – Братислава, 1989. – 747 с.
 DZ – Дзендзелівський Й. Рукописний українсько-російський словник Я. Ф. Головацького 1857–1859 рр. і фіксація в ньому специфічної лексики українських південно-карпатських говорів // *Dialektologický zborník. I. Materiály z I. slovenskej dialektologickej konferencie konanej v Prešove 17.–19. apríla 1975.* – Bratislava, 1980. – С. 195–207.

УКРАИНСКАЯ ЛЕКСИКА СО СЛЕДАМИ ЗАПАДНОСЛАВЯНСКОГО ВЛИЯНИЯ В ЗАПИСЯХ Я. ГОЛОВАЦКОГО

Б.К. Галас

Аннотація

В статье публикуются тексты трех записанных Я. Головацким на Закарпатье песен с признаками словацкого языкового влияния. Демонстрируется польза украинско-русского словаря Я. Головацкого для выявления и объяснения украинских слов западнославянского происхождения и слов, заимствованных через посредничество западнославянских языков, в том числе словацкого.

Ключевые слова: Я. Головацкий, закарпатские народные песни, словарь украинского языка, рукописная лексикография, иноязычные заимствования, словакизмы, полонизмы.

**UKRAINIAN WORDS MARKED
BY WEST-SLAVONIC ASCEDANCY
IN Y. HOLOVACKYI'S NOTATION**

B.K. Halas

Summary

Words of three songs with Slovak language influence written down by Y. Holovackyi on Transcarpathia are published in the article. The profit from Ukrainian-Russian dictionary by Y. Holovackyi for exposing and explanation of the Ukrainian words with the West-Slavonic influence and words, adopted through West-Slavonic languages, including Slovak, mediation is demonstrated.

Keywords: Y. Holovackyi, Transcarpathian folksongs, dictionary of Ukrainian language, manuscript lexicography, foreign borrowing, Slovakisms, Polonisms.